

Iin elinkeino-ohjelma 2014 – 2018

Kunnanhallitus 29.8.2016

Sisältö

1. ELINKEINO-OHJELMAN TARKOITUS	3
2. ELINVOIMAAN VAIKUTTAVISTA TEKIJÖISTÄ.....	4
3. IIN PAINOTUKSET	5
3.1. Kasvu	6
3.2. Työllisyys.....	8
3.3. Merellisyys.....	10
3.4. Energia ja ympäristö	11
4. ORGANISOINTI	15
5. TOIMEENPANO JA SEURANTA	16

LIITTEET:

- Liite 1: Tilastot
- Liite 2: Seurantamittarit

Toimeksianto:

lin kunnanhallitus on kokouksessaan 14.3.2016 § 51 päättänyt lin elinkeino-ohjelman päivityksen käynnistämisestä. lin kunnan edustajina elinkeino-ohjelmatyöryhmässä ovat olleet Ari Alatossava, Teijo Liedes (pj), Ilkka Pakonen ja Johannes Tuomela. Micropolis Oy:n edustajina työryhmässä ovat olleet Anna Saksio ja Leena Vuotovesi. Yrittäjäjärjestöjen edustajina ovat olleet Ari Kaakkuriniemi (Kuivaniemen yrittäjät) ja Markku Koskela (lin yrittäjät).

Työryhmä on kokoontunut kuusi kertaa: 26.4., 10.5., 24.5., 7.6., 21.6. ja 28.6. Kokoontumisissaan työryhmä on kuullut alueen yrityksiä ja toimijoita erityisesti työllisyys-, energia- ja merellisyysasioissa. Päivitystyössä on uutena kokonaisuutena nostettu merellinen ohjelma.

1. ELINKEINO-OHJELMAN TARKOITUS

Kunnan perustehtävä on laadukkaiden ja asukkaiden tarpeita vastaavien palveluiden järjestäminen tarkoituksenmukaisella ja taloudellisella tavalla. Kunnan menestyminen on kiinni menestyvien toimijoiden määrästä. Pienet ja keskisuuret yritykset ovat menestymisen kannalta keskeisessä asemassa.

lin kunnan tehtävänä on yhteistyössä yritysten ja sidosryhmien kanssa aktiivisesti toimien panostaa yritysten toimintaympäristöä kehittäviin hankkeisiin. Samalla osallistutaan koko kunnan kehittämiseen hyväksi paikaksi asua ja yrittää nopeasti muuttuvassa maailmassa.

Elinkeino-ohjelmalla linjataan ne elinkeinojen kehittämiseen liittyvät toiminnot, joihin lin kunnassa lähivuosina panostetaan. Samalla määritellään ne organisaatiot, jotka vastaavat tämän ohjelman toteuttamisesta. Kaiken kaikkiaan elinkeino-ohjelmalla vaikutetaan lin kunnassa osaamisen kasvuun sekä ihmisille että yrityksille kiinnostavan toimintaympäristön luomiseen.

Vuoden 2013 alussa tehdyn imagokyselyn perusteella elinkeino-ohjelman tärkeimmiksi tavoitteiksi nousivat yritysten ja työpaikkojen lisääminen sekä hyvät peruspalvelut. Seuraavaksi eniten mainintoja saivat ympäristön hoito sekä hyvät kulttuuri-, liikunta- ja muut vapaa-ajanpalvelut.¹ Keväällä 2016 tehdyn elinkeino-ohjelman palautekyselyn perusteella onnistuneimpana toimena koettiin energia- ja ilmastotyö kunnan imagon ja väestönkasvun rakentajana, kun taas keskeisimmiksi kehittämiskohteiksi nousivat keskustan kehittäminen ja mikroyritysten neuvonta.²

¹ lin imagotutkimus 2013

² lin elinkeino-ohjelman palautekysely 2016

2. ELINVOIMAAN VAIKUTTAVISTA TEKIJÖISTÄ

Tämä lin elinkeino-ohjelman 2014 - 2018 päivitys tehdään tilanteessa, jossa tulevaisuuden ennakointi on haasteellista. Maailmanlaajuinen talouden muutos ja Euroopan yllättävät haasteet ovat ulottuneet myös Pohjois-Suomeen ja erityisesti vientiyrietykset ovat vaikeuksissa, mikä on näkynyt viennin määrän jyrkkänä laskuna Oulun seudulla. Rakentaminen on pysynyt vahvana aikaisempien notkahduksien jälkeen.

Oulun seudulla yritysten liikevaihdon kehitys on kokonaisuutena ollut hienoisessa laskussa ja vain rakennusteollisuus sekä informaatio- ja viestintäala ovat pystyneet kasvattamaan liiketoimintaansa edelliseen vuoteen nähdyksi. *Katso liite 1: Yritysten liikevaihto ja vienti Oulun seudulla 2015 (kuva 1)*

Vastaavasti iiläisten yritysten liikevaihto on kehittynyt noususuuntaisesti. Iiläiset yritykset ovat pystyneet vastaamaan taantumien tuomaan muutokseen keskimääräistä paremmin. Jotta olemassa olevien yritysten kasvu jatkuisi, tulee kunnan osaltaan pystyä vastaamaan nykyisten yritysten tarpeisiin niiltä osin mikä koskettaa kunnan vaikutuspiirissä olevia asioita. Kunnan päätösten ja toimenpiteiden tulee tukea lissä toimivien yritysten kasvua. *Katso liite 1: Yritysten liikevaihto lissä (kuva 2)*

Liikevaihdon kasvun pysähtyminen on nähtävissä työvoiman tarpeen kehittämisessä. Työvoiman tarpeen määrän kasvua on tapahtunut teollisuudessa, jossa on jopa rekrytointihaasteita osaavan työvoiman suhteen. Kaupan ja toimistopalveluiden osalta työvoiman tarve on vähentynyt, johtuen osaltaan digitalisaation tuomasta muutospainesta.

Yritysten vaikean tilanteen lisäksi kuntasektori on mullistusten kourissa. Valtion säästöpäätökset vaikuttavat kuntien järjestämisvastuulla oleviin palveluihin ja kaiken kaikkiaan heikentävät kuntien mahdollisuuksia investoida tulevaisuuteen. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on työn alla ja tulee vaikuttamaan merkittävästi kuntien rooliin tulevaisuudessa. Oulun seudulla tehtiin suuri kuntaliitos vuoden 2013 alusta ja tämän jälkeen uusi kuntarakenneselvitystyö koskien myös lin kuntaa. Työn tuloksena li pysyy itsenäisenä kuntana Oulun kaupunkiseudulla.

Valtiolla on vahva ohjausvaikutus yritysten kilpailukykyyn toisaalta verotuksen ja säätelyn ja toisaalta tukien ja avustusten kautta. Kuntien vaikutusmahdollisuus näkyy keskeisimmin infrastruktuurin rakentamisessa ja myönteisessä asenteessa yrityksiä kohtaan.

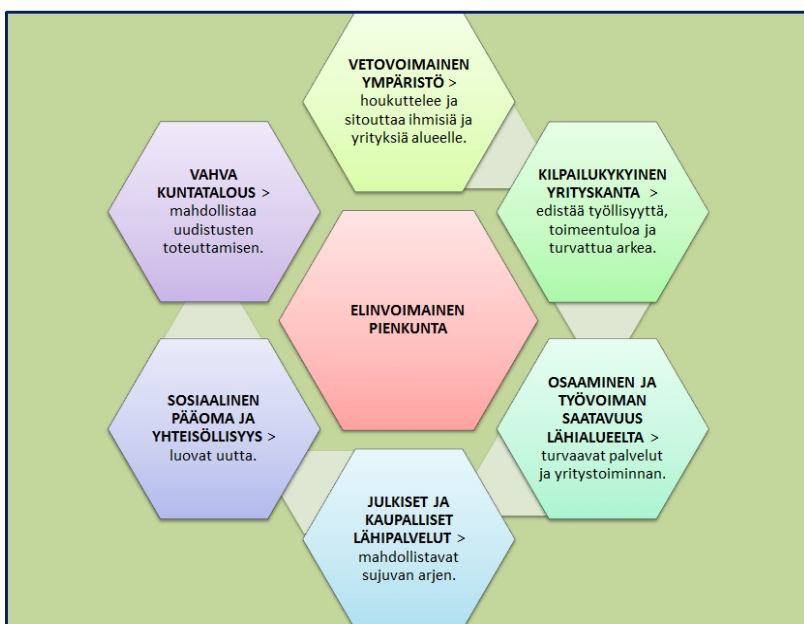
Keskeiset yritysten sijoittumiseen ja kilpailukykyyn vaikuttavat tekijät³ ovat:

- yrityksille sopivan työvoiman saatavuus
- liikenneyhteydet
- markkinoiden läheisyys
- turvallinen ja viihtyisä ympäristö ja että
- alueella on kasvukeskus.

³ Keskuskauppakamari, Alueiden kilpailukyky 2011, Yritysten näkökulma

Osaavan työvoiman saatavuus nousee usein tärkeimmäksi kilpailukykyyn vaikuttavaksi tekijäksi. Oulun seudulla olevat yritykset ovat tässä mielessä hyvässä asemassa, sillä alueella on monipuolista koulutustarjontaa laajasti, toki työvoiman saatavuus kaikilla sektoreilla ei ole itsestään selvyyttä.

Elinvoimainen kunta itsessään muodostuu useista osatekijöistä. Tärkeitä ovat mm. ympäristön vetovoimaisuus ja kilpailukykyiset yritykset sekä osaamisen ja työvoiman saatavuus. Samoin olennaista on niin yksityisten kuin julkisten lähipalvelujen turvaaminen, yhteisöllisyys sekä vahva kuntatalous. Kaiken kaikkiaan tärkeää on kunnan monipuolinen kehittäminen, jonka mahdollistajana on vahva kuntatalous.

Lähde: Sallinen, Uusi kunta 2017.

3. IIN PAINOTUKSET

Iin elinkeino-ohjelmalla tavoitellaan kasvun jatkumista, työllisyyden lisäämistä, merellisyiden hyödyntämistä sekä uusiutuvan energian tuotannon lisäämistä ja edelleen tehostuvaa resurssien käyttöä ja ympäristöystävällisyyttä.

Viime vuosiin saakka Iin kunta on ollut kasvukunta. Väkimäärä, yritysten lukumäärä ja työpaikkojen lukumäärä ovat kaikki olleet kasvussa lähes yhtäjaksoisesti viimeiset kymmenen vuotta – kunnes väestönkehityksen kasvu taittui vuonna 2015. *Katso liite 1: Iin kunnan väestökehitys 1987–2015 ja ennuste 2016–2040 (kuva 3).*

Iin kasvuun myönteisesti ovat vaikuttaneet lihin sijoittuneet investointeja tehneet ja uusia työpaikkoja luoneet yritykset ja yrittäjät, myönteinen suhtautuminen yritystoimintaan, Oulun läheisyys sekä kunnan tontti- ja elinkeinopolitiikka sekä kuntamarkkinointi. Vastaavasti kasvun uhkia ovat korkea työttömyys sekä kunnan tiukentuva taloustilanne.

lin kunta on viime vuosien aikana määrätietoisesti luonut kuntakuvaa uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden pilottikuntana. Kunta pyrkii aktiivisesti omalla toiminnallaan vaikuttamaan energiatehokkuuden parantamiseen sekä uusien energiainvestointien sijoittumiseen kuntaan. lin elinkeino-ohjelman 2014 – 2018 painopisteet ovat kasvu, työllisyys, merellisyys ja energia.

3.1. Kasvu

lin väestömäärä on notkahtanut pitkään jatkuneen kasvun jälkeen. Syntyvyys on ollut koko ajan kuolleisuutta korkeampaa. Muuttovoittoisuuden tukeminen ja lähtömuuton hillitseminen vahvistavat paikallista työvoimaa sekä luovat uutta kysyntää niin julkisille kuin yksityisillekin palveluille. Samalla tämä antaa elinkeinotoiminnan kehittymiselle hyvän pohjan.

lin sijainti Oulun seudulla antaa hyvät kasvun mahdollisuudet myös jatkossa. Se, suuntautuuko Oulun seudulle tulevasta kasvusta miten paljon lihin, on paljolti lissä tehdyistä päätöksistä ja kehittämistoimista kiinni. Jatkossakin on pystyttävä tarjoamaan tontteja ja palveluja, joiden tulee olla laadullisesti ja hinnallisesti kilpailukykyisiä. Rakentamiseen ja asumiseen liittyvien kunnan palvelumaksujen tason tulee olla Oulun tason alapuolella, jotta lin houkuttelevuus asuinpaikkana säilyy. Houkuttelevuutta lisää maaseutumainen asuminen ja mahdollisuus rakentaa kyläalueille. Kunnan tonttien hinnoittelua on porrastettu sijainnin ja vetovoimaisuuden mukaan. Lisäksi aktiivinen ja lin hyvää mainetta ja kasvua tukeva viestintä on tärkeää.

Omakotitalotonttien lisäksi kysyntä muun tyyppisten asuntojen markkinoille lisääntyy. lin kuntakeskuksen rooli tulee korostumaan ja mahdollisuus rakentaa nykyistä tiiviimmin ja korkeampia kerrostaloja tulee mahdollistaa kaavoituksella. Tähän liittyen kunnassa tehdään selvitystyötä siitä, minkä tyyppiselle asumismuodolle lissä olisi erityisesti kysyntää. Kesällä 2016 tehdyn selvityksen⁴ mukaisesti tulomuuton vetovoimatekijöinä lissä painottuvat keskeisten peruspalveluiden ohella laadukkaiden asuinympäristöjen tarjoaminen ja merellisyys. Mahdollisuuksina tulomuuton vahvistamiseen nähdään myös ympäristöystävällisyys, yhteisöllisyys ja osallistuminen, jotka tulee huomioida jo asuinalueita suunniteltaessa.

lin kuntakeskuksia kehitetään viihtyisiksi ja puoleensavetäviksi alueiksi asua ja yrittää. Kuntakeskusten kehittämissuunnitelmat päivitetään osallistamista ja julkista taidetta hyödyntäen. Ympäristön, kuten ympäristönhoidon, tiestön ja katujen kunnossapitoon resursoidaan riittävästi ja niiden ylläpidosta huolehditaan. Luonto tuodaan lähelle ihmistä keskustassakin.

Maaseudulla on paljon mahdollisuuksia. Maatalouden raaka-aineet, metsä- ja peltobiomassat, sivuvirrat ja lähiruokaketju edustavat mahdollisuuksiltaan ja haasteiltaan hyvin monipuolista joukkoa. Tuotantoon ja koneisiin tehdyillä investoinneilla on iso merkitys toiminnan jatkuvuuden kannalta. Kunta pitää tärkeänä, että maaseutu on elinvoimainen tulevaisuudessa.

⁴ Ville Kellokumpu 2016, Tutkimus lin kunnan väestökehityksestä ja muuttoliikkeestä

Lähiruoka lisää maaseudun elinvoimaisuutta ja työllisyyden vahvistumista. Lähiruulla on roolinsa perinnekulttuurin ylläpitäjänä. Iin kunta huomioi maaseudun mahdollisuudet ja lähipalvelut kehittämistyössään ja pyrkii lisäämään lähiruuan käyttöä omissa toimipisteissään.

Iin ikärakenne on tyypillinen sellaiselle kunnalle, jossa ei ole korkeamman asteen oppilaitoksia. Perusopintojen ja lukion jälkeen lähdetään opiskelemaan muualle ja samalla muutetaan opiskelupaikkakunnalle. Tärkeää onkin luoda työpaikkoja sekä asumismahdollisuuksia, jotta nuoret valmistuttuaan voivat niin halutessaan palata kotiseudulle.

Työpaikkojen määrän kasvu riippuu yritysten kilpailukyvyistä ja kannattavuudesta. Vaikka yritysten vaikutus kuntatalouteen on merkittävä, kunnan mahdollisuudet vaikuttaa suoraan yritysten kilpailukykyyn ovat vähäiset. Iin vahvuus on se, että yrityksiä on paljon ja ne toimivat eri sektoreilla ja että omistus on hajaantunut sekä paikalliseen, kotimaiseen että ulkomaiseen. Myönteisestä yrityskentän dynamiikasta osoituksena on se, että viime vuosien aikana Iihin on perustettu enemmän yrityksiä kuin mitä on lopetettu.

Yrityksiä on mahdollisuus avittaa muun muassa järkevällä hankintapolitiikalla, suotuisilla kaavaratkaisuilla, kilpailukykyisillä tonteilla, palveluja edistämällä sekä järjestämällä yritysten tarvitsemää ”perusneuvontaa”, esim. omistaja- ja sukupolvenvaihdoksiin liittyen. On tärkeää, että yritysten neuvonta on ajantasaista ja laadukasta, ja että pystytään vastaamaan yritysten tarpeisiin riittävän nopeasti, jotta sillä on vaikutusten yritysten päätöksentekoon.

Matkailu on Iissä pääosin ohiajavan liikenteen varassa. Tästä hyötyvät eniten VT4 tienvarren liikenneasemat, kaupat ja Merihelmen alue. Iihin on syntynyt kohdematkailutarjontaa uusien yritysten tulon myötä. Kohdematkailussa Ii profiloituu kalastukseen, metsästykseseen ja hevosiin liittyvistä aktiviteeteistä. Vanhan uoman kehittäminen luontaisena nousureittinä on tärkeää ja luo perustan kalastuksen ja kalastusmatkailun kasvulle.

Iissä järjestettävien tapahtumien kehitystyötä jatketaan edelleen. Ii on mukana Oulun Matkailu Oy:n toiminnassa ja Iilläisiä yrityksiä on mukana alueen yhteisissä markkinointitapahtumissa. Suurin puute kohdematkailun kasvussa on majoituspaikkojen vähäinen määrä ja osin niiden laatu. Iissä on luontomatkailulle potentiaalia, joka tulee kaavoituksessa huomioida.

Iissä on paljon matkailullisesti hyödynnettävissä olevaa perinnekulttuuria ja historiallisesti merkittäviä paikkoja - tunnetuimpana Iin Hamina - jotka voivat toimia matkailun vetovoimatekijöinä. Perinnekulttuuria ja samalla matkailua vahvistetaan laittamalla viitoitukset, opastukset ja kartat ajantasaiseen kuntoon.

Taidekeskus KulttuuriKauppila, ART Ii Biennaali, Iin kulttuuriperintöalueita yhdistävä kulttuurimaisemareitti sekä Iin kansalaisopiston runsas opetustarjonta ja Iin lukion kansainvälinen taideopetus sekä taiteilijat ja yhteisöt muodostavat Iistä vahvan kulttuurin kokonaisuuden. Taide ja perinnekulttuuri nähdään Iissä yhtenä tärkeänä elinkeinojen monipuolistajana ja matkailullisen vetovoiman rakentajana.

lin matkailullisen vetovoiman ankkuriksi suunnitellaan kansainvälistä kiinnostusta herättävää kohdetta, joka vetäisi lihin uusia matkailijoita ja kävijöitä. Tätä tarkoitusta varten kunta selvittää mahdollisuutta saada lihin jokisuistoa ja nelostien läheisyyttä hyödyntävä yksityinen hotellitason investointi, johon myös mahdollinen KulttuuriKauppilan toisen vaiheen tarve sijoittuisi. Keskus mahdollistaisi myös asuntorakentamista.

Toimivien liikenneyhteyksien ylläpito ja kehittäminen Oulusta pohjoiseen on ensiarvoisen tärkeä pohjoisen merkityksen kasvaessa. Liikenteen päälinjojen rahoitus on varmistunut. Alemman tason tieverkon kehittäminen ja kevyenliikenteenväylien rakentaminen (esimerkiksi Ojakylän-, Sorosen-, Maalismaan- ja Vuosiojantiet) ovat tieliikenteen edunvalvonnan keskiössä.

lin tulevaisuuden kannalta tärkeimpiä asioita on tietoliikenneyhteyksien toimivuus ja että valittavat ratkaisut riittävät tulevaisuuden kasvaviin tiedonsiirtotarpeisiin. Lisääntyvä tiedonsiirtomäärä, esim. viihteen, kuten televisio-ohjelmien, ja terveyspalveluiden siirtyminen tietoverkkoon edellyttää mittavaa tiedonsiirtokapasiteettia. Kuntaomisteisen energiayhtiö lin Energian toiminnan laajennus tietoliikenneyhteyksien edistämiseen valokuitu-hankkeen myötä, kaupallisten toimijoiden langattomat verkot ja Micropoliksen kiinteistöjen 5G -asema nostavat lin tietoliikennekehityksessä uudelle tasolle.

On olemassa vaara, että kunnan sisäistä eriarvoistumista tapahtuu, mikäli tietoverkkoa ei saada ulotettua kaikkialle kunnan alueelle. Samalla myös Oulunkaaren kuntayhtymän mahdollisuus välittää sosiaali- ja terveyspalveluita tietoverkon kautta koteihin on vaarassa. Tällä olisi suoria kustannuksia lisääviä vaikutuksia.

Laadukkaat tietoliikenneyhteydet mahdollistavat lisääntyvän etätyön tekemisen kotona ja mökillä. Asenteissa tapahtuvien muutosten ja polttoaineiden hintojen kallistuessa etätyö tulee lisääntymään. Tämä on yksi maaseudun elinvoimaisuuden mahdollistaja.

3.2. Työllisyys

Työttömyysaste lissä on pysynyt pitkään korkealla tasolla, selkeästi Pohjois-Pohjanmaan yleistä tasoa korkeampana:

- vuosina 2010 ja 2011 14,0 %
- vuonna 2012 14,2 %
- vuonna 2013 16,0 %
- vuonna 2014 17,8 %
- vuonna 2015 18,7 %

Työttömyys on lisääntynyt erityisesti miesten keskuudessa. Pitkäaikaistyöttömistä (yli 300 pv. KELAn maksamalla työmarkkinatuella) on noin 70 % miehiä. Sinällään miesten työttömyysasteen taso ei poikkea muiden Pohjois-Pohjanmaan kuntien tasosta.

Nuorten työllisyys on kohentunut syksystä 2015 lähtien. Sitä vastoin yli 50-vuotiaita työttömiä oli kesäkuussa 2016 lissä 287 henkilöä, mikä oli 39 % kaikista työttömistä. Määrä on korkeampi kuin maakunnassa keskimäärin (29%). Myös pitkäaikaistyöttömyyden kasvu ei näytä laantuvan, vaan kasvaa tasaisesti. Yli 50-vuotiaiden lipuminen pitkäaikaistyöttömiksi on haaste kuntataloudelle, sillä heidän mahdollisuutensa työllistymiseen avoimilla markkinoilla heikkenee kaiken aikaa ikääntymisen myötä.

Työllisyyden hoitoon on rakennettu iiläinen työllistämismalli, joka rakentuu yritysten, kunnan ja työnhakijoiden yhteistyöhön. Iin kunta ja Iilaakso Oy järjestivät ensimmäisen IiRekry -messut vuonna 2013. Saadun palautteen mukaan tilaisuus oli hyödyllinen ja tarpeellinen. IiRekry -tapahtumasta on rakennettu Iin työllisyyden hoidon tueksi pysyväluontoinen kohtaamispaikka, joka edistää vuoropuhelua yritysten ja työnhakijoiden välillä.

IiRekry-messuja järjestetään kerran vuodessa, teemaan kuuluvia oheistapahtumia voidaan järjestää tarpeen mukaisesti useamminkin. Esimerkiksi voidaan järjestää CV:n laatimisen opastuspäivä, terveys- ja sosiaalialan infopäivät jne. Tapahtuman ja erilaisten tilaisuuksien järjestämisen lisäksi ylläpidetään ii.fi/rekry verkkosivustoa.

IiRekry-palveluja ylläpitää työllisyyskoordinaattori, joka toimii Iin työllistämisen palvelukeskuksen ja yritysten välillä työllistämiseen liittyvien toimenpiteiden tukena. Tarkoitus on kontaktoinnin myötä aktivoida alueen yrityksiä ja yhdistyksiä työllistämiseen.

Aktivointitoiminta:

- etsii piilotyöpaikkoja
- selvittää työvoimatarvetta
- ottaa selvää yritysten nykyisen henkilöstön koulutustarpeista
- aktivoi yrityksiä palkkaamaan iiläisiä työttömiä työnhakijoita
- neuvoo yrityksiä henkilöstön rekrytoinneissa ja osaamisen kehittämisessä
- selvittää työvoimapolitiittisen koulutuksen tarpeen yrityksissä
- avustaa uuden henkilön palkkaamisessa sekä opastaa yrityksiä palkkatuen hakemisessa
- toimii ja avustaa oppisopimuskoulutuksen toimenpiteissä lissä
- kannustaa yrityksiä avaamaan TET-, kesä- ja keikkatyöpaikkoja nuorille
- ylläpitää aluekohtaisen työpaikkatarjonnan IiRekry-verkkosivustoa ja kehittää sen palveluja
- avustaa TE-toimiston palvelujen hyödyntämisessä
- parantaa Iin yhteispalvelupisteen työvoimapalveluiden käytettävyyttä
- avustaa yrittäjyyskoulutuksen ja verkostotilaisuuksien järjestämisessä
- tiedottaa yrityksiä työllisyyttä edistävästä liiketoimintamahdollisuuksista
- suunnittelee ja valmistele työllisyyttä edistäviä hankkeita ja kokeilutoimia

3.3. Merellisyys

lissä on arvokasta merenrataa ja jokisuistoalueita satoja kilometrejä. Vesien läheisyyttä hyödynnetään kunnan kehittämisessä sekä pysyvän ranta-asumisen, veneilyn, matkailun, markkinoinnin kuin kuntalaisten virkistytymisenkin näkökulmasta. Eri alueet yhdistetään toisiinsa kokonaisvaltaiseksi merelliseksi konseptiksi.

Perämeren merkittävimmäksi retkiveneilykohteeksi nimetyn lin Röytän – omistajana Metsähallitus – ja sen sataman pysyvyys ja kehittäminen ovat tärkeitä kunnan ja kaupunkiseudun näkökulmasta. Oulun seudulla asuvia aktiiviveneilijöitä on saarella kesäisin pari tuhatta. Yhteistyötä Metsähallituksen kanssa jatketaan Röytän kehittämisen varmistamiseksi.

Veneilijöiden viihtyvyyden ja turvallisuuden varmistamiseksi pidetään huolta siitä, että venepaikkoja on tarjolla tarpeeksi ja olemassa olevista venesatamista pidetään huolta. Satamien kunnostukseen varatut varat pyritään kohdistamaan vuosittain yhteen merkittävämpään korjaus- tai kehittämistyöhön. Veneilijät otetaan mukaan suunnittelutyöhön.

Rantarakentamisessa keskitytään pysyvän asutuksen alueisiin kuten Pitkäniemeen, Karhuun, Kaakkurinniemeen ja Seljanperään. Alueilla on mahdollisuus omiin pienvenesatamiinsa. Kunta voi osallistua Pitkäniemen alueen infrastruktuuritöihin sopivan kehittäjäkumppanin löytyessä.

Merellisessä matkailussa kehitetään Praavan, Rantakestilän, Haminan, Merihelmen ja Vatungin alueita tarjoamalla puitteita yritystoiminnalle. Virkistyskäytön varmistaminen alueilla on tärkeää, jotta varmistetaan kuntalaisten oikeus päästä nauttimaan ranta-alueista.

Kalastusta hyödynnetään sekä matkailullisessa että tuotantomielessä etenkin Rantakestilän ja Vatungin alueilla. Kalan tuotantokierto lähiruokakonseptiksi selvitetään yhteistyössä Ateria- ja tilapalveluliikelaitoksen kanssa.

Merellisen kehittämisen arvot:

- ympäristöystävällisyys ja kestävyys
- arvokkaat luonto- ja kulttuurihistoriakohteet
- saavutettavuus ja turvallisuus
- avoimuus ja läpinäkyvyys
- yhdessä tekeminen ja yhdessä paikoista huolehtiminen

3.4. Energia ja ympäristö

lissä uusiutuvan energian hyödyntäminen ja energiatehokkuus ovat tärkeä osa elinvoimaisuutta, erikoistumista ja näkyvyyttä. Meneillään olevilla toimenpiteillä lisätään uusiutuvan energian käyttöä sähkön ja lämmön tuotannossa. Käytännössä tämä tarkoittaa uusia tuulivoimainvestointeja maalle ja merelle, bio- ja aurinkoenergian hyödyntämistä lämmön ja sähkön tuotannossa, energian käytön tehostamista sekä kunnan että yritysten ja kuntalaisten piirissä. Erikoistuminen ja onnistuneet kokemukset ovat pohjana energia-alan pilottialueen kehittämiselle lihin. Näillä toimenpiteillä luodaan kilpailuetua sekä uusia liiketoiminta- ja työmahdollisuuksia.

lin alueella tuotetaan (2015):

- sähköenergiaa noin 627 GWh, joka on kokonaisuudessaan vesisähköä
- turvetta noin 600 GWh, josta tuotetaan sähköä ja lämpöä; tuotantoalue noin 1 750 ha
- tuulienergiaa noin 286 GWh
- puuenergiaa noin 40 GWh

lin alueella **käytetään** sähköenergiaa noin 80 GWh. lin energiatase on hyvin positiivinen.

Olhavan – Myllykankaan alueelle on rakentunut Suomen suurin tuulipuisto. Tuuliwatti ja Taaleritehdas ovat rakentaneet ja rakentamassa omia puistojaan ja Metsähallituksen omistama Myllykankaan puisto todennäköisesti tulee toteutukseen parin vuoden aikana. Lisäksi Lumituulen Laitakarin tuulivoimala antaa iiläisille mahdollisuuden tulla tuulivoiman omistajaksi ja sitä kautta tuulivoiman hyödyntäjäksi.

Kuivaniemelle on rakentumassa merkittävä biopolttoaineen keskittymä. Tavoitteena on saada alueelle bioenergiaterminaali ja hakkeen kuivatuslaitos vuoden 2019 aikana sekä samalla uusia Kuivaniemen kaukolämmön tuotanto.

Kunta näkee tärkeänä, että turvetuotannon määrä pystyttäisiin pitämään nykyisellä tasolla. Tämä edellyttää, että käytöstä poistuvien turvesoiden tilalle saadaan luvitettua uusia tuotantoalueita. Uusien liiketoimintamallien kehittäminen ja osaavan työvoiman hyödyntäminen Kuivaniemen alueella tarjoavat myös mahdollisuuksia turvetuotannon uudelleen tarkastelulle.

lin kunta ja Työvoima ja elinkeinoministeriö (TEM) solmivat uuden energiatehokkuussopimuksen kesäkuussa 2016. Sopimukseen sisältyvä tavoite on 10,5 % vuoteen 2025. Energiatehokkuustoimia

laajennetaan ja hybridijärjestelmien käyttöönottoa edistetään kehittämällä älykkäitä järjestelmiä. Uusiutuvan energian kuten aurinkolämmön varastointimahdollisuuksia selvitetään hakemalla pilottikohdetta. Tavoitteena on aurinkolämmön hyödyntäminen päälämmönlähteenä myös talvella.

Li liittyi vuonna 2012 Suomen ympäristökeskuksen johtamaan Kohti hiilineutraalia kuntaa -verkostoon (HINKU), jossa kunnat, yritykset, asukkaat ja asiantuntijat ideoivat ja toteuttavat yhdessä ratkaisuja kasvihuonekaasupäästöjen hillitsemiseksi. Päästöjä vähennetään parantamalla energiatehokkuutta ja lisäämällä uusiutuvan energian käyttöä.

Omien toimintojen lisäksi kunnat vaikuttavat päätöksenteolla muun muassa maankäytön, energiantuotannon ja liikenteen päästöihin alueella. Alueen elinkeinoelämä ja asukkaat kutsutaan mukaan yhteistyöhön. Tavoitteena on päästövähennysten ohella vahvistaa paikallista hyvinvointia kustannussäästöjen, energiaomavaraisuuden ja uusien liiketoiminta-mahdollisuuksien kautta.

Alkuvuodesta 2016 li valittiin jäseneksi kestävien edelläkävijäkuntien Finnish Sustainable Communities -verkostoon. Sen toiminta kiteytyy resurssiviisauteen eli materiaalikiertoihin, älykkääseen tuottoon ja käyttöön sekä hukan pienentämiseen.

Resurssiviisauden toteuttaminen edellyttää materiaalikiertojen sisällyttämistä kunnan hankinta- ja rakennuttamiskriteereihin. Resurssiviisaus nähdään mahdollisuutena liiketoiminnan, investointien ja työvoiman kasvuun alueella.

HINKU -konseptissa Suomen Ympäristökeskus on tehnyt lille päästövähennyslaskelmat siten, että lin tuulivoiman kehitys näkyy kunnan päästötaseessa. Lopputulos näyttää erinomaiselta, sillä HINKU -laskentaperiaatteiden mukaan lin ennustetaan saavuttavan ensimmäisenä 80 %:n päästövähennyksen kaikista HINKU -kunnista.

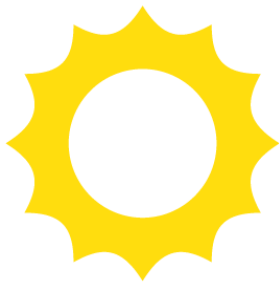
lin kunta on sitoutunut 80 prosentin vähennykseen vuoteen 2020 mennessä, mikä on kymmenen vuotta edelläkävijöiden tavoitetta edellä.

Tuulivoimapuistojen myötä kunnan nettopäästöt olivat vuonna 2013 noin 31 kilotonnia vuodessa (nettopäästövähennys 67 % vuoteen 2007 verrattuna). Itse asiassa nettopäästöt ovat nykyään vielä tätäkin pienemmät, koska eri sektoreiden päästöt ovat epäilemättä vähentyneet myös lissä muiden HINKU -kuntien tavoin. Tulevina vuosina tuulivoimaa rakennetaan lisää, joten kunnan vuotuiset nettopäästöt vähenevät noin 17 kilotonniin CO₂e:tä (päästövähennys 82 % vuoteen 2007 verrattuna).⁵

Nämä tulokset osoittavat, että lissä on saavutettu valtakunnallisestikin merkittäviä tuloksia sekä uusiutuvan energian tuotannon lisäämisessä että energian käytön tehostamisessa.

⁵ Bruttopäästö = kunnan laskennallinen kasvihuonekaasupäästö ilman kompensatioita. Nettopäästö = bruttopäästö – tuulivoiman päästökompensatio. Päästövähennysten määrä on sähkön päästökertoimella 244 kg/MWh, joka on viiden vuoden liukuva keskiarvo Suomen sähköntuotannon hiilidioksidipäästöistä hyödynjakomenetelmällä laskettuna (päästövuosi 2011).

Kunnalla on vielä yksi öljylämmitteinen kiinteistö, joka pyritään mahdollisimman pian muuttamaan muulle lämmitysmuodolle tai löytämään jokin muu pysyvä ratkaisu öljyn käytön lopettamiseksi. Jatkossa huomio kiinnittyy kuntakiinteistöissä sähkön kulutuksen vähentämiseen.

Uutena energiamuotona on kokeiltu aurinkoenergian hyödyntämistä ja koska tulokset ovat hyviä, kokeilua laajennetaan useampaan kunnan kiinteistöön. Li on mukana valtakunnallisessa HINKU-kuntien aurinkoenergian yhteishankinnassa, jossa kaikki kunnan laskennallisesti kannattavat kiinteistökohteet kiinnitetään aurinkoenergiajärjestelmiin.

Lisäksi Iin Energia suunnittelee merkittävän aurinkopuiston avaamista valtatie varteen. Kunnalliselle energiayhtiölle aurinkoenergia tarjoaa pohjan tarjonnan monipuolistamiselle. Aurinkoenergian käyttöönottoon halutaan myös kannustaa kuntalaisia, mikä edellyttää pientuotannon ostoketjun uudelleenmäärittelyä kannattavaksi.

Kiinteistöjen lisäksi vuosien 2014–2016 aikana testataan sähköautojen käyttöä kunnan tavara- ja henkilökuljetuksissa. Onnistunutta kokeilua halutaan laajentaa kattamaan ostopalveluna toteutettavat oppilas- ja ruokakuljetukset hankintakriteeristön kautta. Myös mahdollisuus sähkö- tai hybridibussin käyttöön itse tuotetussa palveluliikenteessä selvitetään.

Energia-alan toimijoiden yrityskeskittymää tavoitellaan teknologiakeskus Micropolikseen. Uutena mahdollisuutena on 5G-pilottiympäristö, joka toimii kannustimena teollisuusautomaatiossa ja mittaroinnissa.

TIIVISTELMÄ KASVUN AVAIMET:

Kasvu:

- Kaavoitus mahdollistaa monipuoliset rakentamismahdollisuudet
- Yhteisöllisyyttä vahvistetaan asuinalueiden suunnittelussa mm. käyttöönottamalla osallistava budjetointi ja palvelutarjoukset osana palvelusuunnittelua
- Kuntaviestintä on aktiivista ja hyvää mainetta rakentavaa. Markkinointinäkemys sisällytetään aluesuunnitteluun
- Kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksia pysyvyyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi vaalitaan
- Iin kuntakeskuksia kehitetään viihtyisiksi ja puoleensavetäviksi paikoiksi asua ja yrittää
- Julkisella taiteella ja osallistamisella muokataan Iin keskustan profiilia
- Kunta luo yrityksille kysyntää ja referenssejä omilla päätöksillään ja toimillaan
- Yritysten neuvonta eri vaiheisiin liittyvissä tarpeissa on laadukasta
- Kunnan päätöksenteossa otetaan käyttöön yritysvaikutusten arviointimalli
- Koulutusmahdollisuuksia, erityisesti lukion vetovoimaisuutta kehitetään
- Tietoliikenneyhteyksien toimivuus ja valittavat ratkaisut riittävät tulevaisuuden tiedonsiirron tarpeisiin

Työllisyys:

- Kunta, yritykset, työnhakijat -yhteistyömallin rakentaminen ja työllisyysasteen nostaminen yhteiseksi tavoitteeksi
- Nuorisotyöttömyys laskuun kohdennetuilla työnantajien ja kunnan yhteisillä työllisyystoimilla,
- Verkostomallin rakentaminen koulutusorganisaatioiden ja yritysten välille nuorten työllistämiseksi
- liRekry -messun ja tietoisuuksien säännöllinen järjestäminen ja markkinointi
- Yritys- ja työpaikkatuntemuksen lisääminen

Merellisyyt:

- Merellisten asuinalueiden vahvistaminen ja lähiluontokohteiden näkyväksi tuominen
- Rantakestilän kehittämisuunnitelma
- Merellisyyden nostaminen markkinoinnissa ja Iin brändin rakentamisessa
- Veneilijät ja kalastajat mukaan satamien suunnittelutyöhön. Satamien kunnostus: Praavan laajennus (lisää venepaikkoja ja vierasvenepaikkoja) 2017; Rantakestilän aluesuunnitelma 2017 ja kehittäminen 2018; Röytän kehittämishanke 2017-2019 yhteistyössä Metsähallituksen kanssa, Kaakkurinniemen sataman eteneminen asukasvetoisesti
- Haminan rantapolun hankkeistaminen yhteistyössä jakokuntien kanssa
- Kalan hyödyntäminen lähiruokana

Ympäristö ja energia:

- Luodaan edellytykset tuulivoiman lisärakentamiselle
- Luodaan edellytykset bioenergian tuotannon lisäämiselle
- Resurssiviisaudesta liiketoimintaa, investointeja ja työllisyyttä
- Energiansäästötoimenpiteiden laajentaminen
- Aurinkoenergiapilotti ja sähköautokokeilun laajentaminen
- Energian varastoinnin pilotointi
- Kuivaniemen asemakylän energiapilotin selvitys
- Energia-alan toimijoiden yrityskeskittymä 5G:n yhteyteen

4. ORGANISOINTI

Elinkeinotoiminnan kokonaisuudesta vastaa kunnanvaltuusto ja -hallitus, joiden vastuulla on päättää elinkeinopoliittisista linjauksista, kehittämistoiminnan panostuksista ja arvioinnista. Kehittämistoiminnan panostus ja arviointi -osioon sisältyy EU- ja kansallisen rahoituksen edunvalvonta.

Operatiivisen tason toimintaa johtaa lin Micropolis Oy:n hallitus. Yhtiö vastaa elinkeinotoiminnan koordinoinnista ja kehittämisestä lissä sekä kuntamarkkinoinnista. lin Micropolis Oy:n

osaaminen keskittyy erityisesti uusiutuvan energian tuotannon lisäämiseen, ympäristöosaamiseen energiatehokkuusajattelun ja resurssiviisauden lisäämiseen.

lin Micropolis Oy on kehittämisyritys ja kunnan kehittämistoiminnan toimeenpanija. Iilaakso Oy vastaa yrityksille ja kunnalle vuokrattavien toimitilojen rakennuttamisesta, vuokraamisesta ja ylläpidosta. Lisäksi Iilaakso Oy vastaa kunnan kiinteistöjen teknisestä isännöinnistä sekä kiinteistöihin liittyvien energiatehokkuustoimenpiteiden toimeenpanosta ja kehitystyöstä.

lin Energia Oy:n ja Rantakairan Sähkö Oy ovat mukana kunnan energiatyöryhmässä. lin Energian roolia kunnan kehittämistyössä vahvistetaan laajentaen yrityksen palvelutarjontaa.

Kuiva-Turve Oy:n rooli tulee olemaan turpeen, puun ja ruokohelpeen liittyvien tuotanto-menetelmien kehittämisessä ja soveltamisessa käytäntöön.

Yhtiöiden operatiivinen johto on konserniohjeistuksen mukaan kunnanjohtajan ohjauksessa. Kunnanjohtajalla on konserniohjeen mukaan puhe- ja läsnäolo-oikeus konserniyhtiöissä.

Lähineuvostot ovat suoraan kunnanvaltuuston ja -hallituksen alaisuudessa toimivia pienimuotoista paikallista kehitystoimintaa ja aktiviteettia tukevia yksiköitä, joiden toiminta päivitetään osana kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksien tukemista.

Oulunkaaren kuntayhtymä toteuttaa osin itse ja osin rahoittaa muiden toimijoiden hallinnoimia toimialakohtaisia kehittämishankkeita. Yritysneuvontaa toteutetaan Oulunkaaren toimesta.

Eri tasoilla olevissa organisaatioissa on mukana elinkeinoelämän edustajia. Elinkeinojen kehittäminen on sidoksissa lin ja Kuivaniemen yrittäjiin.

Oulun Seudun Leader rahoitusta maaseutuyritysten ja -yhteisöjen kehittämistoiminnassa sekä pienimuotoisissa investoinneissa pyritään hyödyntämään nykyistä enemmän.

5. TOIMEENPANO JA SEURANTA

lin elinkeino-ohjelman päivitys käsitellään syksyn 2016 aikana kunnan päätöksentekoeuimissa. Toimeenpano alkaa välittömästi. Tämän elinkeino-ohjelman mukainen elinkeinotoimen palvelusopimus käsitellään vuosittain talousarviokäsittelyn yhteydessä.

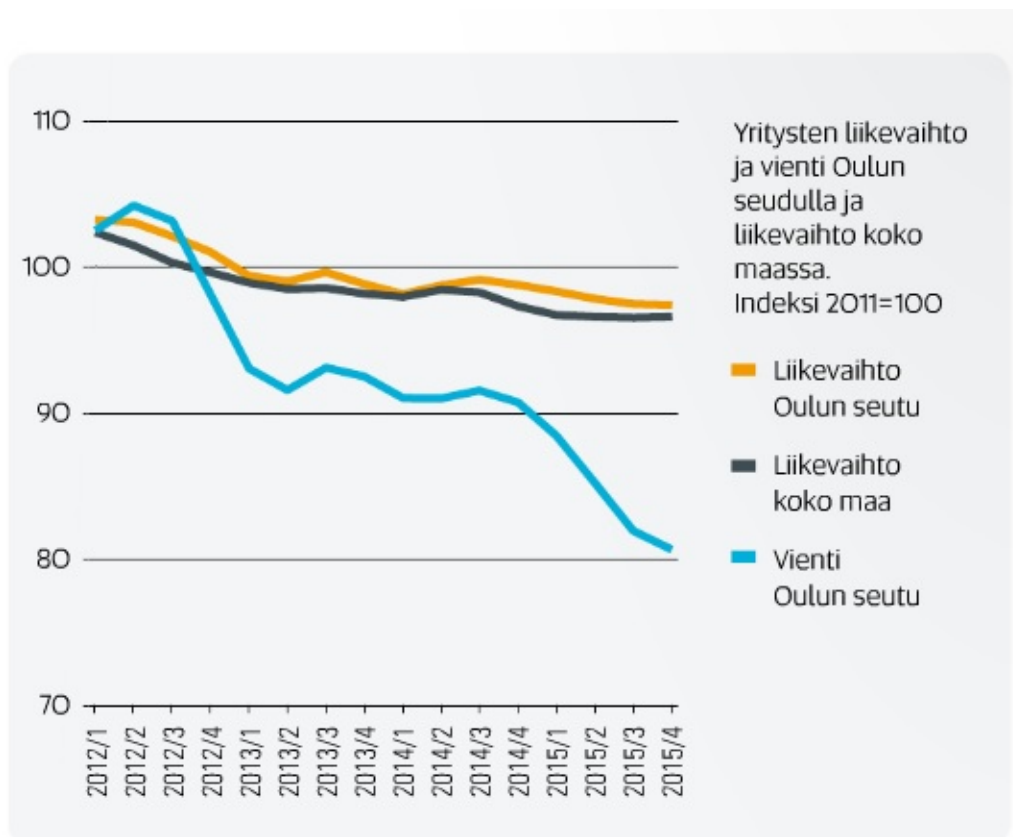
Elinkeino-ohjelma uudistetaan vuoden 2018 aikana. Elinkeino-ohjelmassa olevat seurantamittarit täydentävät lin kunnan hyvinvointikertomuksessa olevia mittareita. Tilastoliite, jossa esitetään elinkeino-ohjelman mittarit, päiuitetään vähintään kerran vuodessa.

Elinkeino-ohjelman toteutumista seurataan seuraavilla mittareilla:

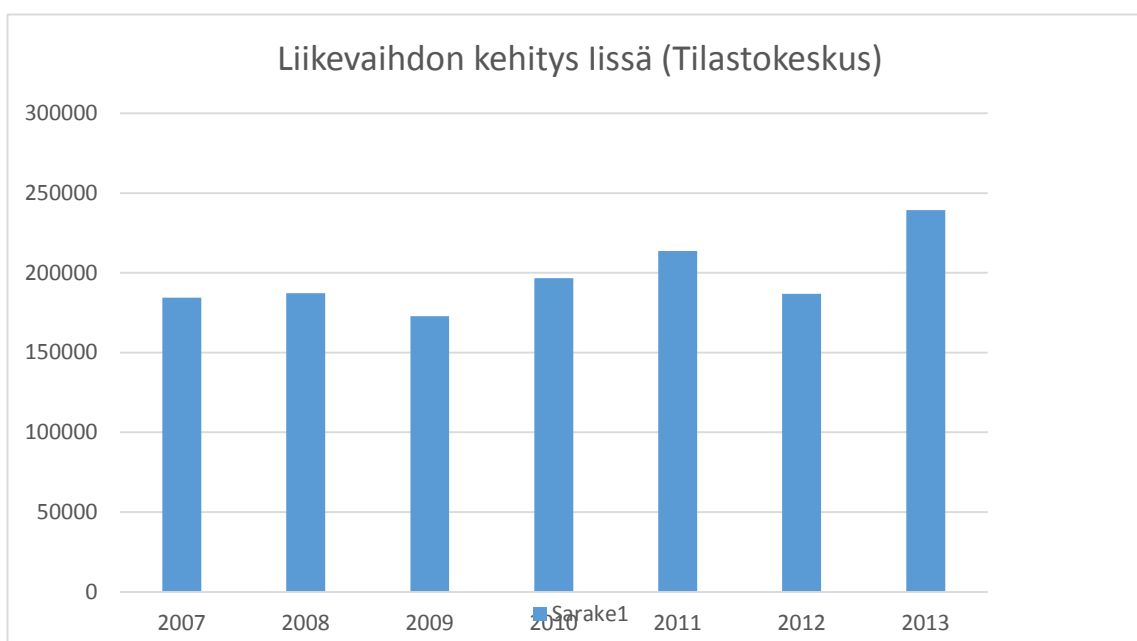
- toimipaikkatiedot lissä, vuositilasto (liite 2, seurantamittari 1)
 - o yritysten liikevaihto ja työpaikkamäärä kasvaa
- aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten lukumäärä, puolivuotistilasto (liite 2, seurantamittari 2)
 - o aloittavien yritysten lukumäärä on suurempi kuin lopettaneiden yritysten
- pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyys, kuukausitilasto (liite 2, seurantamittari 3)
 - o nuorisotyöttömien määrä vähenee
 - o pitkäaikaistyöttömien määrä vähenee
- energian säästötoimet kunnassa, vuositilasto (liite 2, seurantamittari 4)
 - o energian kulutus vähenee, TEMin energiatehokkuussopimuksessa oleva 10,5 % säästötavoite
- hiilidioksidipäästöjen vähennys, vuositilasto (liite 2, seurantamittari 5)
 - o hiilidioksidipäästöt vähenevät

Liite 1: Tilastot

Kuva 1: Yritysten liikevaihto ja vienti Oulun seudulla 2015

Kuva 2: Yritysten liikevaihto lissä

Kuva 3: Iin kunnan väestökehitys 1987–2015 ja ennuste 2016–2040

